



Illustrasjon: Marvin Halleraker

Hva heter det på norsk igjen?

Veien til krøkkete norsk går gjennom dårlig engelsk på universitetene.



Kommentar
Halvor Hegtun
Journalist

«**R**egjeringen vil sørge for at norsk språk blir løfta fram i høgare utdanning og forskning.»

Dette løftet i Hurdalsplattformen er fine greier. Men dessverre kan det bli vanskelig å kombinere med noe annet veldig viktig: internasjonaliseringen. Landet må ikke gjøre seg provinsielt og akterutseilt.

Ni av ti norske forskningsartikler og halvparten av norske masteroppgaver blir skrevet på engelsk, ifølge Dag og Tid. Kandidaten som skriver, er oftest norsk, det samme er veilederen og sensoren som setter karakteren. Så veldig mange flere lesere enn dette får masteroppgaven vanlig-

vis ikke. Men på engelsk skal det skrives, både i masteroppgaver og snart helt uten unntak i PhD-avhandlinger. For ellers slukner siste håp om å bli sitert i et utenlandsk fagtidsskrift som heller ingen leser.

Ola Borten Moe: Veldig viktig. Forsknings- og høyere utdanningsminister Ola Borten Moe (Sp) har fått den tunge jobben med å løfte norsken opp av den store engelske flodbølgen.

- Vi må styrke det norske språkets posisjon. Jeg mener det er uhyre viktig, sier Moe til universitetsavisen Khrono. Og alle er i utgangspunktet enige med ham.

I mars vedtok Stortinget en språklov der det fastslås at norsk skal være det nasjonale hovedspråket i Norge: «Føremålet med lova er å styrkje norsk språk, slik at det blir sikra som eit samfunnsberande språk som skal kunne nyttast på alle samfunnsområde og i alle delar av samfunnslivet i Noreg.»

I mai kom Riksmålsforbundet, Noregs Mållag og forlegger-, forfatter- og bokhandlerorganisasjonene med et opprop for å ta vare på norsk fagspråk. Norsk var blitt en «truet art», intet mindre. Universitetene og høyskolene måtte etablere og vedlikeholde fagtermer på norsk før engelsken tok dem.

I flere sektorer virker slaget om disse fagtermene allerede tapt. Medisinere og naturfagstudenter skriver utelukkende på engelsk. Engelsken overtar stadig mer i samfunns- og humaniorafagene. Og de ferdigutdannede drar den mediokre norsk-engelsken med seg på sin vei ut i samfunnet, i politikk, forvaltning, undervisning, forretningsliv.

Som en kjenning spurte her om dagen: Hvorfor skal alle forsvarsministre knote i vei og snakke om «kapasiteter» og «kapabiliteter» når det finnes et godt norsk ord som tanks?

Olje og data gjorde skade. Mye norsk-engelsk kom inn i språket med oljenæringen og datateknologien, naturligvis. Språkrøktene forsøkte å gjøre blowout til utblåsning og hardware til maskinvare, men det gikk ikke hjem. I kulturlivet forklarte Språkrådet at keyboard på norsk heter tangentfjøl, men musikerne ville ikke høre.

I handel og finans gikk det ad undas med veldig mye av det norske. Selgere ble account managers, økonomikonsulenter ble kontrollere, personalsjefer skiftet tittel til Human Resources Executives.

På mange arbeidsplasser snakkes og skrives det, briefly spoken, på en måte som ikke ligner grisen. Så problemet må tas opp bredt, men hvordan? «Ein stoggar ikkje Golfstraumen med ein champagnekork», skrev Dag og Tid om arbeidet Ola Borten Moe nå tar fatt på.

Den smule kampen for det norske morsmålet har gått parallelt med, eller snarere innfiltret i, en diskusjon om tallet på utenlandske forskere ved norske universiteter.

Juristen og folkerettseksperten Cecilie Hellestveit dristet seg til å si at det kunne bli et problem for samfunnsdebatten hvis for mange av forskerstillingene ble fylt opp av utlendinger som vet lite om norske forhold.

Metropolis i Pilestredet. En utlending som vet lite om Norge og norsk språk, er

jo ikke så lett å invitere inn i Dagsnytt 18 på korteste varsel. Men Hellestveit fikk grusomt tilsvare av Curt Rice, norskamerikeneren som gjorde Pilestredet til et Metropolis og fikk omdøpt Høgskolen i Oslo og Akershus til Oslo Metropolitan University. Forskeres bakgrunn var irrelevant, og Hellestveit burde ikke engang få slippe til med slike synspunkter, sa Rice, før han måtte beklage akkurat det.

Rice er nå rektor ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitetet i Ås. Hva denne tidligere landbrukshøyskolen vil komme til å hete når Rice har vært der et par års tid, Green Shift College eller noe annet, vet ingen.



På engelsk skal det skrives, både i masteroppgaver og snart helt uten unntak i PhD-avhandlinger. For ellers slukner siste håp om å bli sitert i et utenlandsk fagtidsskrift som heller ingen leser.